

ISTRAŽIVANJE STAVOVA MLADIH O MOGUĆNOSTIMA ZA UNAPREĐENJE
ZAPOSŁJIVOSTI U AGROBIZNIS SEKTORU

Jun 2022.

The Project is funded
by the European Union

UVOD

Fondacija Ana i Vlade Divac sa još četiri organizacije iz regiona: *Prima Association* (Crna Gora), *Youth Alliance Kruševo* (Severna Makedonija), *Partners Albania for Change and Development* (Albanija) i *Community Volunteers Foundation* (Turska), realizuju projekat „WB&T for Emplo Youth – Podrška zapošljavanju mladih iz osetljivih grupa“ koji finansira EU.

U okviru regionalnog projekta podržano je više nacionalnih inicijativa među kojima je i Udruženje za lokalni razvoj Kamenica sa podrškom za realizaciju projekta **“Zadruga kao platforme za zapošljavanje mladih”**.

U duhu preporuka Evropske komisije u pogledu primene zadruga kao alata za ravnomeran i održivi razvoj i kao platforme za zapošljavanje mladih, projekat nastojati da unapredi zapošljivost mladih na selu u Nišavskom okrugu. U fokusu su mladi između 15 i 30 godina, koji raspolažu resursom zemlje, pomoćnih objekata ili sa postojećom voćarskom ili povrtarskom proizvodnjom na selu.

Istraživanje bazirano na anketi 50 mladih predstavlja početnu aktivnost i prvi korak ka definisanju obuka i drugih vidova poslovne podrške za ovu specifičnu kategoriju mladih.

Autori istraživanja i preporuka:

- Agencija za pružanje konsultantskih usluga NUCLEUS Niš,
- Udruženje za lokalni razvoj Kamenica

Projektni TIM:

Dejan Mitić
Dragica Živić
Milan Marinković

“Ovaj dokument je izrađen uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Udruženja za lokalni razvoj KAMENICA i ni pod kojim okolnostima se ne može smatrati odrazom stava Evropske unije”

The Project is funded
by the European Union

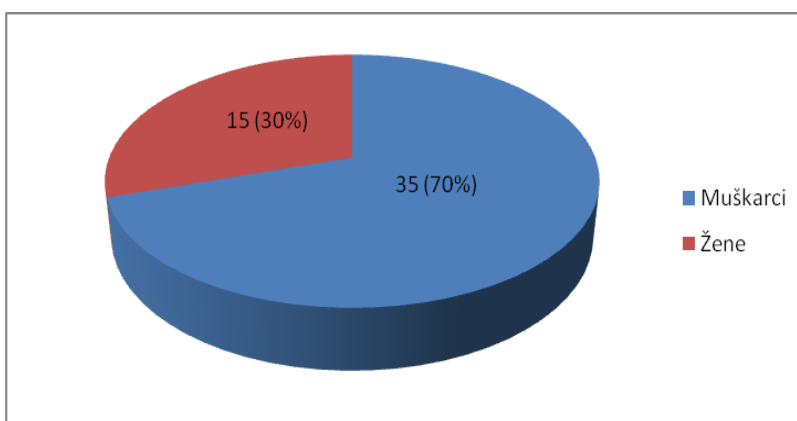
Metodologija

Za potrebe sagledavanja postojećeg stanja, u okviru projekta „Zadruga kao platforme za zapošljavanje mladih“, u periodu od 05. do 30. maja 2022. godine, realizovano je istraživanje uz pomoć upitnika kombinovanog tipa, realizacijom ličnih i telefonskih intervjuja.

Matematičko-statističku obradu rezultata dobijenih anketnim istraživanjem u SPSS statističkom paketu (Statistical Package for the Social Sciences) odradio je projektni tim Udruženja Kamenica.

U inicijalnoj fazi izrade upitnika za anketiranje, analizirani su dostupni upitnici iz istraživanja navedenih sektora u drugim zemljama i posvećena pažnja identifikovanju ključnih pitanja na koje sprovedena anketa treba da pruži odgovore.

Istraživanje je realizovano uz učešće **50** mladih osoba, sa preferencama koje su vezane za ruralno područje. Od ukupnog broja učesnika, ostvareno je veće učešće mladića (**35**) u odnosu na devojke (**15**).

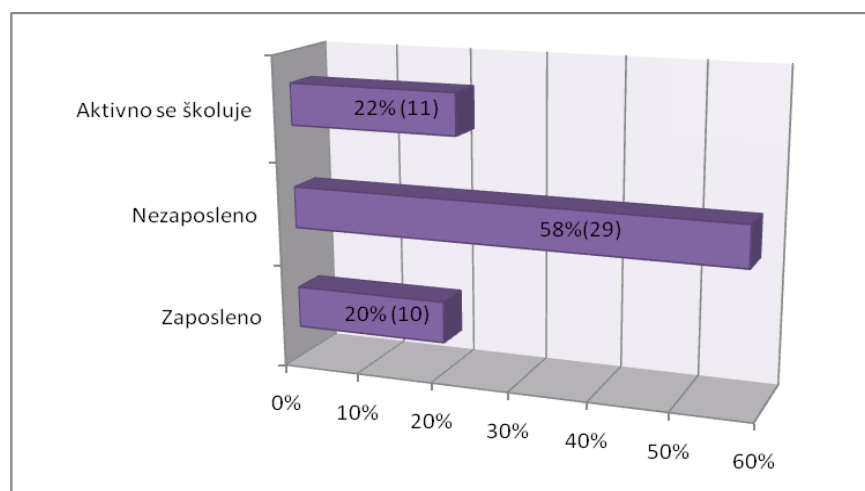

Socio-demografska obeležja ispitanika

Anketom je ostvareno učešće mladih ispitanika prosečne starosti **28,5** godina. Većina poseduje srednjoškolsko obrazovanje ili aktivno uči - **90%** (ili 45 mladih), 2% (dvoje mladih imaju osnovno obrazovanje), dok studira **8%** (4 ispitanika).

Većina ispitanih - **80%** (ili 40 mladih) živi na seoskom području, u tradicionalnim višegeneracijskim porodicama, zahvaljujući čemu je prosečan broj članova porodice 4.

Svega **20 % ispitanih** je zaposleno (10 mladih), **58%** (ili 29 mladih) je nezaposleno, dok je **22%** (ili 11 mladih) u statusu aktivnog školovanja. Od ukupnog broja zaposlenih (10 mladih), **dvoje** ima sopstveno gazdinstvo, dok osmoro radi u preduzećima u Gradu Nišu.

Svi ispitanici imaju zemljište, mehanizaciju i/ili objekte kao resurse u okviru porodice.

Većina mladih je uključena u ekstenzivnu proizvodnju za sopstvene potrebe - **96%** (ili 48 ispitanika). Ovi mladi su uglavnom u svojstvu pomažućih članova na porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu.

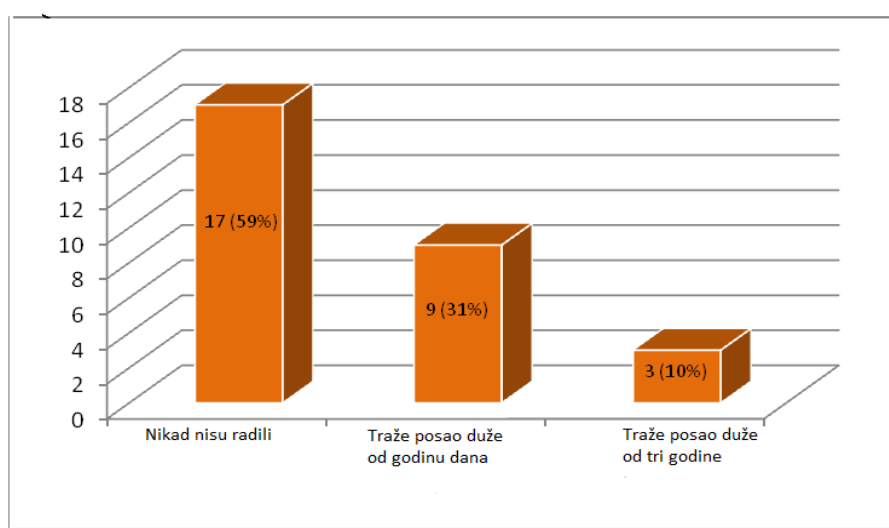
Svega **dvoje** ispitanika sa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima uključeno je u prodaju na tržištu.

Zapošljavanje i šansa za posao

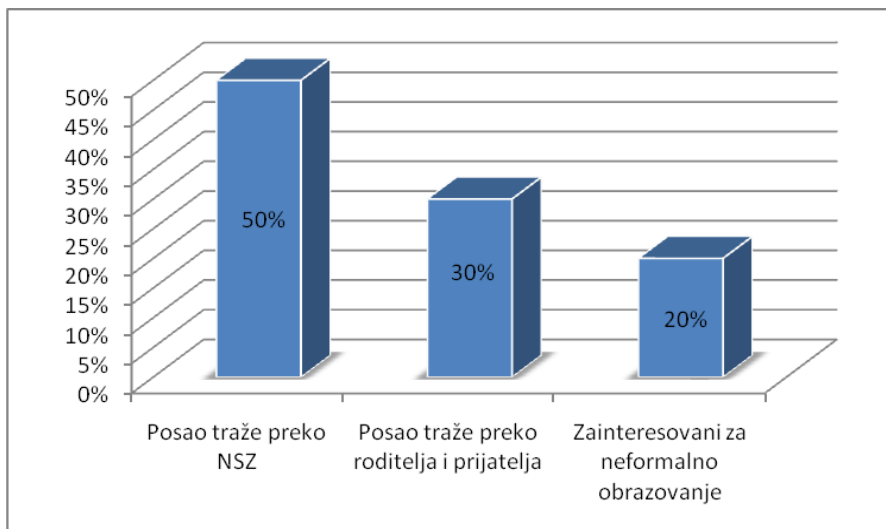
Od ukupnog broja nezaposlenih učesnika istraživanja (29 mladih), 21 je prijavljeno na evidenciju Nacionalne sužbe zapošljavanja u Nišu, dok je 8 mladih neprijavljeno.

U najvećem broju odgovora, mladi koji nisu prijavljeni i nisu aktivni na tržištu rada odgovorili su da im nedostaju adekvatne kvalifikacije za zaposlenje (7 odgovora), dok 1 ispitanik navodi kao razlog brigu o članu porodice.

Nezaposleni ispitanici su u najvećem broju odgovora (**17**) izjavili da nikad nisu radili. Njih **9** traži posao duže od godinu dana, dok je **troje** ispitanika nezaposleno duže od tri godine.

Prema stepenu aktivnosti u traženju posla, prednjače nezaposleni mladi (**50%**) koji posao traže preko Nacionalne službe zapošljavanja. Čak **30%** mladih podršku u zapošljavanju očekuje od prijatelja i roditelja, dok svega **20%** ispitanih značaj daje neformalnom obrazovanju.

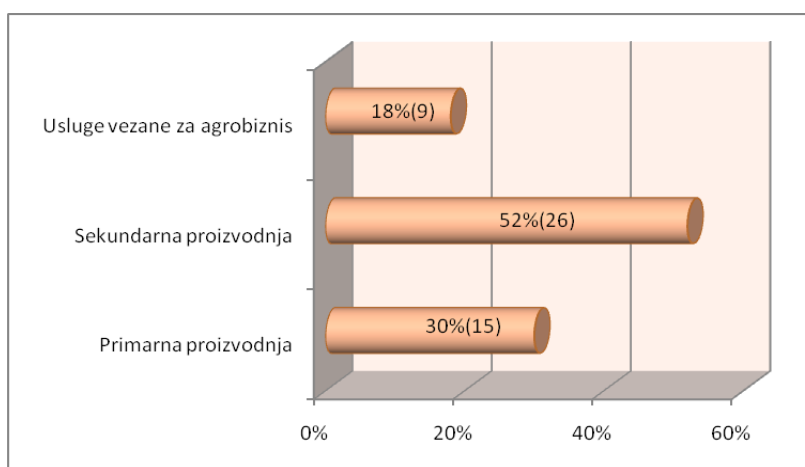

Svi učesnici istraživanja aktivno koriste socijalne mreže i informišu se putem njih.

Veštine mladih sa preporukama za dizajn obuka

Učesnici ispitivanja smatraju da poseduju adekvatne računarske veštine. Čak **90%** ispitanih ili (**45 mladih**), tvrdi da ima neophodna znanja za eventualno zapošljavanje. Na osnovu iste samoprocene **10%** (ili **5 mladih**) smatra da ima dovoljno veština.

Kada je reč o vrstama treninga ili obuke koja bi pomogla u pokretanju posla u agrobiznisu ili zapošljavanju u ovom sektoru, narativni odgovori mladih grupisani su prema kategorijama poslovanja:

Primarna proizvodnja: 30% (ili 15 mladih), smatra da su od pomoći znanja u oblasti primarne poljoprivredne proizvodnje (savremeni i isplativi uzgoj voća i povrća, standardi primarne proizvodnje neophodni za plasman svežih proizvoda u maloprodajama);

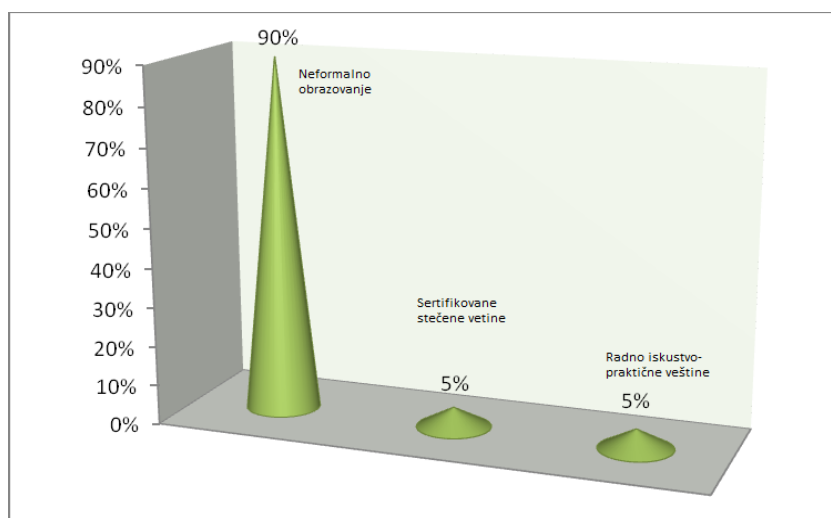
Sekundarna proizvodnja: 52% (ili 26 mladih) pokazuje interesovanje za rast prihoda iz primarne proizvodnje koji bi bio ostvaren kroz preradu sopstvenih sirovina. Sa tim u vezi, mladi su zainteresovani za procese (tehnologiju) tople i hladne prerade slatkih i slanih proizvoda (džemova, marmelada, sokova, salata i zimnice). Ovoj grupi mladih nisu dostupna znanja u oblasti standardizacije prerade (HACCP standard), kao i uslovi prodaje koje predviđaju domaći pravilnici o prodaji prehrambenih proizvoda.

Usluge vezane za agrobiznis: 18% (9 mladih) u svojim odgovorima pokazuje zainteresovanost za znanja vezana za turističke, sportske i druge aktivnosti i usluge zahvaljujući kojima bi ostvarili prihode i obezbedili plasman. Sa tim u vezi nedostaju znanja u oblasti ruralnog turizma, kategorizacije objekata i soba, organizacije sportskih i kulturnih manifestacija, kao i mogućnostima za pokretanje istih uz podršku lokalnih i nacionalnih budžeta i kroz građanski aktivizam i udruživanje.

Mladi iz svih grupa (zainteresovani za primarnu i sekundarnu proizvodnju i usluge), podjednako spominju nedostatak znanja u oblasti online marketinga, koja bi kapitalizovala postojeća iskustva mladih na socijalnim mrežama. Sa tim u vezi, nisu im dostupne informacije o alatima i standardima online marketinga koji bi olakšali plasman proizvoda.

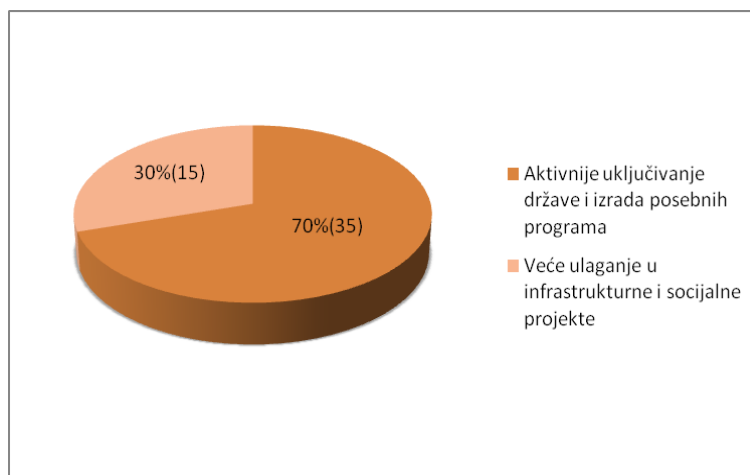
Na sličan način mladi su u svojim odgovorima pokazali zainteresovanost za udruživanje radi izlaska na tržište. U ovom smislu, potrebno je mladima pružiti znanja za potrebe pokretanja proizvođačkih udruženja i zadruga.

Mladi učesnici istraživanja preferiraju neformalno obrazovanje (90% ili 45 mladih). Deo mladih (5%) smatra da ovakva obuka treba da bude praćena i adekvatnim sertifikatom kao dokazom o stečenim veštinama, dok je preostalih 5% smatra da je tokom obuke potrebno steći i prateće radno iskustvo (praksu). Imajući u vidu strukturu odgovora, mladi smatraju da bi najviše naučili ukoliko bi obuka bila mešavina teorijske i praktične edukacije i bila praćena sticanjem osnovnog radnog iskustva u agrobiznisu.

Najbrojniji komentari mladih dati u slobodnoj formi na kraju upitnika, grupisani su u odnosu na probleme i rešenja vezana za život i rad na selu.

Nedovoljno ekonomskih prilika za mlade na selu: Većina ili oko 70% (odgovori 35 mladih) sugerišu na sistemsko neprepoznavanje potreba i resursa mladih na selu. Sa tim u vezi, mladi smatraju da je potrebno aktivnije uključivanje države i izrada posebnih programa za samozapošljavanje i zapošljavanje mladih na selu, koji bi sagledali sve specifičnosti na terenu. Infrastrukturni i socijalni problemi: Oko 30% odgovora (15 mladih), sugerišu da je potrebno ulagati u infrastrukturne i socijalne projekte koji odgovaraju mladima na selu.

Ova grupa odgovora dolazi od mladih koji imaju svest o potrebi održivog razvoja svojih zajednica. Sa tim u vezi, spomenuti su problemi sa infrastrukturom i socijalni sadržaji (internet, voda, kanalizacija, obrazovne i zdravstvene ustanove, kulturni, sportski i zabavni sadržaji).